

مروری بر کتاب
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۱۵، تیر ۱۳۹۵، ۳۷۷-۳۷۸

مروری بر کتاب «جغرافیای انسانی معاصر: فرهنگ، جهانی سازی، چشم انداز»

A review on the book “Contemporary Human Geography: Culture, Globalization, Landscape”

محسن رضائیان^۱

M.Rezaeian

که در آن زندگی می‌کنند می‌پردازد [۲]، می‌تواند چه نقش مهمی در سلامت انسان‌ها ایفا نماید. از همین رو، راقم این سطور معتقد است که دانشمندان علوم سلامت باید از دستاوردهای نوین جغرافیای انسانی بهره ببرند [۱]. در همین راستا، مطالعه کتاب ارزشمند جغرافیای انسانی معاصر: «فرهنگ، جهانی سازی، چشم‌انداز» می‌تواند به عنوان نقطه آغازین مناسبی قلمداد گردد.

این کتاب توسط سه نویسنده چیره‌دست در حوزه جغرافیای انسانی یعنی Roderick P. ،Mona Domosh و Patricia L. Price و Neuman درآمده و نخستین بار در سال ۲۰۱۵ میلادی در ایالات متحده آمریکا و توسط انتشارات W. H. Freeman and Company به چاپ رسیده است. در فصل اول کتاب، نویسندگان با رویکردی فرهنگی (Cultural Approach) به جغرافیای انسانی پرداخته‌اند. نویسندگان معتقدند که اتخاذ چنین رویکردی متضمن تأکید بر معانی، ارزش‌ها، نگرش‌ها و باورهایی است که گروه‌های مختلف مردم در

در شماره شهریورماه سال ۱۳۹۳ مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، این توفیق به دست آمد تا مروری بر کتاب «جغرافیای انسانی، مردم، مکان و فرهنگ» را به چاپ برسانیم [۱]. در این شماره نیز قصد داریم که مروری بر کتاب نفیس دیگری در خصوص جغرافیای انسانی یعنی «جغرافیای انسانی معاصر: فرهنگ، جهانی سازی، چشم‌انداز» [۲] را تقدیم خوانندگان فرهیخته مجله دانشگاه بنماییم. برای تمامی افرادی که در علوم مرتبط با سلامت کار می‌کنند، آشنایی با جغرافیا، به‌ویژه جغرافیای انسانی، ضرورتی انکارناپذیر است. شواهد موجود نشان می‌دهد که مکان (Place) که دربرگیرنده محیط، شیوه زندگی و عوامل ژنتیکی است، تأثیر بسیار زیادی بر سلامت انسان دارد. این نکته از دیرباز مورد توجه دانشمندان بوده است، به نحوی که بقراط (Hippocrates)، در بیش از ۲۴۰۰ سال پیش به این نکته مهم اشاره نموده است [۳].

با این توصیف، مشخص می‌شود که جغرافیای انسانی، به‌عنوان دانشی که به ارتباط مابین مردم، مکان و فضاهایی

^۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

تلفن: ۰۳۴-۳۱۳۱۵۱۲۳، دورنگار: ۰۳۴-۳۱۳۱۵۱۲۳، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

گوشه و کنار جهان، در تعامل با مکان و فضای زندگی شان کسب می نمایند.

این رویکرد فرهنگی در سایر فصول کتاب که به جغرافیای تفاوت های فرهنگی، جمعیت، زبان، نژاد و قومیت، سیاست، مذهب، کشاورزی، توسعه و شهرنشینی می پردازند، نیز کاملاً مشهود است. اما، شاید، نقطه اوج این رویکرد فرهنگی در فصل یازدهم کتاب به چشم می خورد. در این فصل پایانی، نویسندگان، نگاهی به آینده جغرافیای فرهنگی (Cultural Geography) دارند.

از همین رو، در این فصل، نویسندگان با مطرح کردن سؤالات گوناگونی از واژه «جهانی سازی» (Globalization) به واژه جدیدی تحت عنوان «جهانی سازی محلی» (Glocalization) می رسند. بر این اساس، آن ها معتقدند که اگر چه در فرایند جهانی سازی، یکپارچه شدن مردم و مکان ها بر اساس ارزش های بازار آزاد سرمایه تشویق می گردد، اما ضروری است نیروهایی که تغییر به سمت جهانی سازی را دنبال می نمایند، به ارزش های فرهنگ های محلی نیز توجه کافی مبذول نموده و تغییرات را منطبق با این ارزش ها انجام دهند.

این نکته یادآور این دستوالعمل مهم در تمام برنامه ریزی های کلان جوامع، به خصوص برنامه ریزی های

مربوط به سلامت آن ها است که می گوید: «جهانی فکر کنید، اما محلی عمل نمایید». برای نمونه، شعار سال ۲۰۰۸ میلادی روز جهانی پیشگیری از خودکشی عبارت بود از: «جهانی فکر کنید، ملی برنامه ریزی کنید و محلی اقدام کنید». این شعار، یادآور این اصل است که مقابله با هر پدیده جهانی قابل پیشگیری مانند خودکشی، نه تنها برنامه ریزی و هماهنگی بین المللی و ملی را می طلبد، بلکه برای اجرای موفقیت آمیز این برنامه ها، انطباق آن ها با شرایط محلی بسیار ضروری است [۴].

علاوه بر یازده فصل، کتاب دارای یک ضمیمه و یک واژه نامه نیز می باشد. در ضمیمه، نویسندگان راهنمایی بسیار ساده برای چگونگی خواندن و درک نقشه های مندرج در کتاب را برای خوانندگان خود، تهیه و تدارک دیده اند. در واژه نامه نیز، آن ها به صورت الفبایی، واژه های کلیدی مندرج در سرتاسر کتاب خود را به شکل کوتاه، ساده و قابل فهمی تعریف نموده اند. همچنین، چاپ نفیس کتاب، همراه با بهره گیری استادانه از تصاویر و نقشه های هنرمندانه ای که به درک مفاهیم کتاب کمک می نمایند، از مشخصات برجسته کتاب است که جذابیت فرایند خواندن آن را دوچندان می نماید.

References

- [1] Rezaeian M. A review on the book "Human Geography: People, Place and Culture". *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2014; 13(6): 577-8.
- [2] Domosh M, Neumann RP, Price PL. Contemporary Human Geography: Culture, Globalization, Landscape. W.H. Freeman and Company. United States of America. 2015.
- [3] Rezaeian M. Geographical Epidemiology. Nevisandeh Publications. Arak. 2009.
- [4] Rezaeian M. World Suicide Prevention Day. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2008; 7(2): 79-80.